

7. old.

A laktanyánál sebesült

Török János, aki visszaadta a gránátokat a tiszteknek

Fazekas Árpád

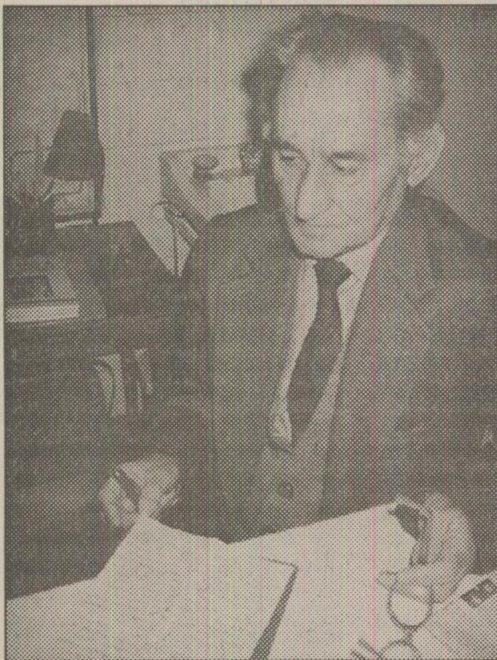
Az 1956 óta tartó titkolódzást és hallgatást meggyenkben csak 1991-ben törték meg a nyíregyházi kórház sebészeti osztályának „mesélő kórlapjai”. A súlyos sebesültek kórtörténete igazolták, hogy a Damjanich laktanyánál október 26-án (pénteken) 19 órakor vezényeltek sortűzet.

Még 1991-ben csupán egyetlen súlyos sebesültnek (Gádnai József) és a Kossuth téri mártír leányának (Melich Jánosné szül. Gabulya Erzsébet) volt bátorsága megerősíteni e tényeket, azóta egyre több sebesült (Fignárné Herczku Mária volt ápolónő, Török János nyug. tűzoltó stb.) mondta el visszaemlékezését. Utóbbival 1994. február 17-én beszélgettem, miután megmutatta kézigránát okozta hét kisebb sebesülésének hegeit.

Büszkén mondta Török János, hogy tирpák származású. Az Újtelekibokorban született 1925. november 3-án. Szülei szegényparasztok voltak, akik egymás között sokszor még tирpácul beszéltek, ő is tud szlovákul, sőt az I. világháborúban hadifogságba esett nagyapjától sok orosz kifejezést is megtanult. Hat elemi osztály és 3 ismétlő elvégzése után részben szüleinek segített, részben Palicz Mihály 60 holdas gazdánál dolgozott.

A visszavonuló honvédek 19 éves korában elvitték magukkal, s lövész kiképzést kapott. Prága környékén esett szovjet fogságba, s 9 hónapot húzott le a Rajec falu melletti fogolytáborban. Ezután tért haza gyalog Nyíregyházára.

Három éven át újból régi gazdájánál dolgozott, majd a tűzoltósághoz jelentkezett, ahol öt évig szolgált (Nyíregyháza, Salgótarján, Nyírbogdány, Újfehértó, Tiszavasvári). Minthogy ismételt biztatásra sem lépett be a pártba,

Török János, a Városgazdálkodási Vállalat munkástanácsának tagja volt

1953 április 10-én leszerelték. Ezután négy évig a Városgazdálkodási Vállalatnál volt lóhajtó. Itt érte 1956 is, amikor az üzemi munkástanács tagjává választották, barátjával Hetei Józseffel együtt. Együtt voltak a Damjanich laktanyánál október 26-án (pénteken) 19 órakor a sortűzkor is. A bezárt főkapu előtt fegyveres katonák és tisztek (kb. 20–30 fő) álltak, s a kapu mögött egy tank mozgott előre-hátra a civilek megfélemlítése céljából. A bejárat előtt a járdán, továbbá az úttesten kb. 400 tüntető kiabált és követelték, hogy a katonák is álljanak a forradalom mellé. Két társával együtt Török János megbontotta a főkapu bal oldalánál a drótkerítést. Hetei József nemzeti zászlót tartva a kezében e nyíláson át beugrott a laktanya udvarára, s parancsnoki épület sarkánál már világító villany alá lépve elkiáltotta magát: „Ne lőjj a zászlóra, ha magyar vagy!” Ebben a pillanatban dördültek el a katonák fegyverei. A sortűz kb. 2 percig tartott. A katonák Hetei Józsefet

„elvitték” és három napig az ávónál fogva tartották (később ezen eseményről nem is mert beszélni).

A sortűz után feltűnt Török Jánosnak, hogy a fűben, illetve az úttesten „csillog” valami. Felszedett 5–6 fel nem robbant kézigránát, s átadta a főkapu előtti tiszteknek, ekként: „Szegyeljék magukat, hogy csupasz kezű munkásemberek közé lőnek!”

Török János ezután részt vett

a kb. 20 súlyosabban sebesült tüntető mentésében, a közeli kórházba 3 mentőautó szállította őket folyamatosan. Nem látott egyetlen részegyet sem az igazán közelről megfigyelt sebesültek között. Ő maga gyalog ment a sebészeti osztályra tetanusz védőoltás végett, de nyomban el is engedték: az adatait sem tudták beírni, mert olyan sok ember várt sürgős ellátásra. Enyhe sérülései nem akadályozták Török Jánost abban, hogy másnap délelőtt részt vegyen a Kossuth téri tüntetésen.

Az ÁVÓ hosszasan figyelemmel kísérte és veszélyesnek tartotta Török János magatartását. Éppen szolgálatba ment 1958. május 13-án hajnalban, amikor megállt mellette az ÁVÓ gépkocsija és elvitték. A Sóstói u. 4. szám alatt 2 hónapig vallatták, vizsgálták ügyét.

Pánczél Károly áv. őrnagy egyre csak azt kérdezte: „Hogyan keveredett ezen 1956-os csőcselék közé?”

Török János ma is szívvel-lélekkel híve a forradalomnak.